

Titulació	Tipus	Curs
Bioquímica	OP	4

Professor/a de contacte

Nom: Montserrat Solé Piñol

Correu electrònic: montserrat.sole@uab.cat

Equip docent

José Aguilera Ávila

Jose Rodriguez Alvarez

Carlos Alberto Saura Antolin

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No hi ha prerequisits oficials, però es recomanable que l'alumnat hagi superat gran part de les assignatures/cursos del grau de C. Biomèdiques o Bioquímica dels tres primers cursos.

Objectius

En el context de la Matèria Fisiologia Molecular, l'assignatura *Neuroquímica* està dissenyada per entendre la funció del sistema nerviós central i perifèric en condicions fisiològiques i patològiques. Aquesta assignatura comprèn l'estudi dels diferents tipus cel·lulars i regions implicades en el funcionament del cervell durant l'estadi adult. L'assignatura fa èmfasi en l'ensenyament dels processos bioquímics i cel·lulars implicats en el funcionament i les interrelacions de diferents regions del cervell. Un punt central del temari és el coneixement dels diferents tipus i etapes de la neurotransmissió, així com dels mecanismes moleculars que regulen l'alliberament de neurotransmissors i la seva acció postsinàptica (plasticitat neuronal i expressió gènica). Es veuen en detall els processos moleculars implicats en el metabolisme, regulació i alliberament dels neurotransmissors més comuns (glutamat, GABA, acetilcolina, catecolamines, serotonina, neuropèptids i altres), així com els seus mecanismes d'acció en la cèl·lula postsinàptica. Finalment, s'estudien els mecanismes bioquímics i fisiopatològics implicats en algunes malalties del sistema nerviós i cerebrals, entre elles les malalties mentals i neurodegeneratives. L'objectiu final de l'assignatura és aprofundir en aspectes bioquímics i moleculars del funcionament del cervell en condicions fisiològiques i patològiques per a que l'alumnat pugui desenvolupar un raonament crític sobre el funcionament i la disfunció del sistema nerviós.

Els objectius educatius concrets d'aquesta assignatura de *Neuroquímica* són:

1. Conèixer l'organització anatòmica del sistema nerviós.
2. Conèixer l'organització cel·lular del sistema nerviós.
3. Adquirir una visió global dels mecanismes cel·lulars implicats en la diferenciació i funció de les cèl·lules del sistema nerviós
4. Comprendre la importància de la barrera hematoencefàlica i la compartimentalització cel·lular en el metabolisme cerebral
5. Conèixer els fonaments elèctrics i moleculars responsables de la transmissió de l'impuls nerviós.
6. Conèixer el funcionament de la sinapsi química i els processos d'emmagatzematge, alliberament, inactivació i acció dels neurotransmissors
7. Conèixer l'estructura molecular i el funcionament dels canals iònics i dels receptors de membrana dels neurotransmissors
8. Conèixer el metabolisme i acció dels principals neurotransmissors
9. Entendre els mecanismes bioquímics implicats en algunes patologies del sistema nerviós
10. Desenvolupar el raonament crític per aprofundir en qüestions científiques relacionades amb la bioquímica del sistema nerviós

Resultats d'aprenentatge

1. CM13 (Competència) Proposar solucions innovadores per restaurar els processos fisiològics normals en situacions patològiques.
2. CM14 (Competència) Interpretar els processos fisiològics a nivell molecular en animals i plantes, amb especial èmfasi en el sistema nerviós i endocrí, a partir de resultats experimentals.
3. CM15 (Competència) Avaluar, mitjançant l'anàlisi de dades fisiològiques, l'existència de desigualtats per raó de sexe o gènere en diversos paràmetres, com l'hemoglobina, per exemple.
4. KM19 (Coneixement) Descriure els diferents tipus cel·lulars presents en animals i plantes a nivell estructural, fisiològic i bioquímic.
5. KM20 (Coneixement) Identificar els canvis bioquímics i genètics associats a diverses patologies, així com les alteracions a nivell molecular i fisiològic que provoquen.
6. SM15 (Habilitat) Analitzar el paper de les hormones, els neurotransmissors i els factors de creixement en el control de l'expressió gènica i el metabolisme.
7. SM16 (Habilitat) Interpretar resultats experimentals derivats de l'estudi dels processos fisiològics a nivell molecular.
8. SM17 (Habilitat) Aplicar les tècniques experimentals apropiades per a l'estudi de la fisiologia animal i vegetal, així com de les alteracions patològiques.

Continguts

PROGRAMA:

CAPÍTOL I: FONAMENTS DEL SISTEMA NERVIÓS

TEMA 1. ESTRUCTURA ANATÒMICA I CEL·LULAR DEL SISTEMA NERVIÓS. Nocions sobre l'organització anatòmica i cel·lular del sistema nerviós central i perifèric. Característiques moleculars, morfològiques i funcionals de les cèl·lules del sistema nerviós: neurones i glia.

TEMA 2. BARRERES I FLUIDS DEL SISTEMA NERVIÓS. Barrera hematoencefàlica i barrera hematorraquídia. Líquid cefaloraquídi.

TEMA 3. HOMEÒSTASI DEL SISTEMA NERVIÓS. Acoplament neurovascular. Compartimentalització i metabolisme cel·lular.

CAPÍTOL II: VISIÓ GLOBAL DE LA NEUROTRANSMISSIÓ

TEMA 4. NEUROTRANSMISSIÓ EN EL SISTEMA NERVIÓS. Tipus de neurotransmissió: química i elèctrica. Estructura, funció i morfologia de la sinapsi. Alliberament de neurotransmissors. Estructura i cicle de les vesícules sinàptiques. Processos de plasticitat associats a l'alliberament de neurotransmissors. Estructura dels receptors de neurotransmissors. Sistemes efectors i desensibilització associats a la transmissió sinàptica. Mecanismes moleculars implicats en la plasticitat neuronal.

CAPÍTOL III: BASES DE L'EXCITABILITAT NEURONAL

TEMA 5. BASES ELÈCTRIQUES I BIOQUÍMIQUES DE L'EXCITABILITAT NEURONAL. Transmissió elèctrica de senyals. Potencial de repòs. Potencial d'acció. Funció i estructura de canals iònics. Potencials locals i integració neuronal.

CAPÍTOL IV: PRINCIPALS NEUROTRANSMISSORS

TEMA 6. PRINCIPALS SISTEMES DE NEUROTRANSMISSIÓ. Principals neurotransmissors: glutamat, GABA, acetilcolina, catecolamines, serotonina, histamina neuropèptids i altres. Principis generals: metabolisme, emmagatzematge, inactivació, receptors i patologies del cervell associades.

CAPÍTOL V: ASPECTES NEUROQUÍMICS I PATOLÒGICS DE LES MALALTIES NEURODEGENERATIVES

TEMA 7. BASES NEUROQUÍMIQUES DE MALALTIES NEURODEGENERATIVES. Malaltia d'Alzheimer. Malaltia de Parkinson. Corea de Huntington. Esclerosi lateral amiotròfica.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	31	1,24	CM13, CM14, CM15, KM19, KM20, SM15, SM16
Exercicis comentats d'autoaprenentatge	5	0,2	CM13, CM14, CM15, KM20, SM15, SM16
Pràctiques de laboratori	12	0,48	CM13, CM14, CM15, SM16, SM17
Seminari/Presentació oral	6	0,24	CM13, CM14, CM15, KM20, SM16
Tipus: Supervisades			
Preparació d'exercicis comentats	6	0,24	CM13, CM14, CM15, KM20, SM15, SM16
Preparació informe i presentació oral de les pràctiques de laboratori	6	0,24	CM13, CM14, CM15, SM15, SM16
Tutories	5	0,2	CM14, CM15, KM20, SM15, SM16
Tipus: Autònomes			

La METODOLOGIA DOCENT constarà de: 1) Classes teòriques, que inclouen tant classes de contingut teòric com seminaris de recerca; 2) Exercicis comentats d'autoaprenentatge; 3) Seminaris i 4) Pràctiques de laboratori.

1. Classes teòriques s'imparteixen en forma de classes magistrals a tot el grup, en les quals el professor/a explica els fonaments teòrics de l'assignatura i subministra el material docent que cregui necessari, incloent materials per a l'autoaprenentatge. El material docent per les diferents activitats es subministra bàsicament a través del Campus Virtual. La docència de les classes teòriques serà PRESENCIAL, i només en algun cas excepcional previ avís podria ser via Teams.

2. Exercicis comentats d'autoaprenentatge: En acabar cada capítol, els alumnes resoldran individualment uns casos teòrico-pràctics que haurà plantejat el professor/a amb antel·lació i que l'alumnat entregará de forma individual prèviament per escrit en anglès al professor o professora via Campus Virtual. Els exercicis seràn discutits en anglès a classe entre els companys i companyes amb la tutorització del professor o professora corresponent. La docència d'aquesta part serà PRESENCIAL en la part de discussió.

3. Seminari/Presentació oral: consisteix en una presentació oral per grups, preferentment en anglès, del contingut de les pràctiques i/o casos científics o clínics relacionats amb el temari pràctic-teòric. La docència d'aquesta part serà PRESENCIAL.

4. Pràctiques de laboratori consisteixen en el disseny i realització d'un procediment experimental per resoldre una qüestió científica relacionada amb el sistema nerviós. L'alumnat realitzarà la part pràctica PRESENCIAL tutoritzat pel professorat corresponent i haurà de fer posteriorment un informe de la pràctica de forma NO PRESENCIAL. Addicionalment, els/les alumnes podran disposar, si fos necessari, de tutories específiques. Les pràctiques de laboratori són obligatòries per examinar-se i aprovar l'assignatura, excepte en avaluació única. Les pràctiques de laboratori es realitzaran de forma PRESENCIAL (Horari: 15:00h-19:00h) en grups reduïts als laboratoris de la Unitat de Bioquímica del Dept. de Bioquímica i Biologia Molecular de la Facultat de Medicina (Facultat de Medicina, Torre M2), i en part de forma NO PRESENCIAL en forma de treball personal relacionat amb la pràctica (cerca bibliogràfica, preparació resultats, redacció d'informe, etc...).

Ús de la Intel·ligència Artificial (IA): Per aquesta assignatura, es permet l'ús de tecnologies d'IA exclusivament en tasques de suport, com la cerca bibliogràfica o d'informació, la correcció de textos o les traduccions. L'estudiantat haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA en les activitats avaluable es considerarà falta d'honestedat acadèmica i pot comportar una penalització parcial o total en la nota de l'activitat corresponent, o sancions majors en casos de gravetat.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen Final	50 % de la nota final	3	0,12	CM13, CM14, CM15, KM19, KM20, SM15, SM16
Exercicis comentats	20 % de la nota final	2	0,08	CM13, CM14, CM15, KM19, KM20, SM15, SM16

Pràctiques de laboratori	15 % de la nota final	1	0,04	CM13, CM14, CM15, SM16, SM17
Seminaris	15 % de la nota final	1	0,04	CM13, CM14, CM15, KM19, KM20, SM15, SM16

Els coneixements adquirits al llarg de l'assignatura s'avaluaràn en diferents proves de manera continuada, excepte els/les alumnes que optin per avaluació única al principi del curs. Al finalitzar les classes teòriques l'alumnat s'examinarà obligatòriament d'un examen final que constarà d'una prova escrita de 10 preguntes curtes de tota la matèria del curs. La nota de l'examen escrit final suposarà un 50% (100% avaluació única) de la nota de l'assignatura; la resta vindrà donada per les activitats que s'hagin fet de manera continuada al llarg del curs excepte avaluació única (veure a sota). L'examen final és obligatori i únicament els/les alumnes que hagin suspès podran assistir a l'examen de recuperació mantenint les notes de les activitats realitzades al llarg del curs. L'examen de recuperació mai serà per pujar nota. El "no avaluable" reflectirà la no assistència a l'examen final obligatori.

Format de les avaluacions:

Avaluació única:

- Examen escrit final: Els/les estudiants no estan obligats a realitzar: les pràctiques de laboratori, els exercicis comentats i els seminaris/presentacions orals, i la seva avaluació consistirà només en un examen escrit final que es realitzarà al mateix moment i dia que la darrera activitat d'avaluació que l'alumnat d'avaluació continuada, i en cas de suspendre tindran dret a recuperació.

Càlcul de la nota final: 100% de la nota de l'examen final escrit.

Avaluació continuada:

- Examen escrit final:

L'examen escrit obligatori presencial constarà de 10 preguntes curtes que l'alumnat haurà de contestar de manera individualitzada en aproximadament ½ pàgina cadascuna d'elles. En aquesta prova es pot preguntar sobre qualsevol part de l'assignatura que s'hagi donat explícitament, o tingui relació amb les classes teòriques, exercicis comentats, pràctiques o seminaris. La nota de l'examen escrit comptabilitzarà un 50 % de la nota final.

- Exercicis comentats d'autoaprenentatge:

Exercicis que es realitzaran per l'alumnat de forma individual, i seràn corregits pel professorat en classes d'autoaprenentatge tutoritzades. L'avaluació es farà mitjançant proves escrites en anglès que pretenen reflectir l'assoliment de competències, a més del coneixement de conceptes explicats a les classes teòriques. Cada exercici tindrà una nota d'1 a 10. La nota global d'aquests exercicis comptabilitzarà un 20 % en la nota final.

- Pràctiques de laboratori:

Les pràctiques de laboratori són obligatòries. L'avaluació de les pràctiques comprendrà la realització de la part pràctica de laboratori utilitzant metodologia experimental i la cerca d'informació i realització de l'informe o memòria escrita dels resultats obtinguts (NO PRESENCIAL). La nota de pràctiques correspondrà a un 15% de la nota final de l'assignatura. L'alumnat obtindrà la qualificació de "No Avaluable" quan l'absència sigui superior al 20% del temps presencial o nota 0 en aquesta activitat.

- Seminaris/Presentacions orals:

Cada grup d'alumnes exposarà oralment de forma PRESENCIAL a classe i davant la resta d'alumnat i professorat els resultats obtinguts en les pràctiques de laboratori o de casos clínics o científics que hagin realitzat. Alumnat i professorat podran realitzar preguntes i aquests últims avaluaran la presentació de cada alumne/a de forma individualitzada. La nota del seminari correspondrà a un 15 % de la nota final.

Requisits per aprovar: Per aprovar l'assignatura caldrà que la nota final de l'assignatura sigui igual o superior a 5 sobre 10. Serà també imprescindible obtenir almenys 4.5 sobre 10 punts a l'examen escrit final.

Càlcul de la nota final: La nota final de l'assignatura es calcularà de la següent manera: la nota de l'examen final escrit serà el 50 % de la nota final de l'assignatura, mentre que la nota dels exercicis d'avaluació continuada (exercicis comentats, pràctiques de laboratori i seminaris) representarà el 50% de la nota final de l'assignatura.

Recuperació:

La única activitat d'avaluació recuperable és l'examen escrit, mentre que els exercicis comentats, pràctiques de laboratori i seminaris NO són recuperables. Aquelles persones que no hagin superat l'examen escrit amb una nota igual o superior a 4.5 sobre 10 tindran dret a una prova de recuperació escrita. Els/les alumnes que hagin suspès podran sotmetre's voluntàriament a aquesta prova, la nota de la qual substituirà a l'obtinguda a l'examen escrit final i serà inapel·lable. La nota final de l'assignatura serà calculada com es detalla en l'apartat anterior de *Càlcul de la nota final*. En cap cas, l'examen de recuperació donarà dret a matrícula d'Honor.

Per participar a la recuperació, l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues tercers parts de la qualificació total de l'assignatura o mòdul. Per tant, l'alumnat obtindrà la qualificació de "No Avaluable" quan les activitats d'avaluació realitzades tinguin una ponderació inferior al 67% en la qualificació final.

Bibliografia

Per consultar disponibilitat de documents, revistes i llibres digitals a les biblioteques de la UAB:

<https://ddd.uab.cat/>

LLIBRES

BASIC NEUROCHEMISTRY: Molecular, Cellular and Medical Aspects (Seven edition) 2005. Scott Brady; George Siegel; R. Wayne Albers; Donald Price.

NEUROSCIENCE (5th edition) 2012. D Purves, GJ Augustine, D Fitzpatrick, WC Hall, AS LaMantia, LE White. Sinauer Associates, Inc.

FUNDAMENTAL NEUROSCIENCE (4th Edition) (2013). Squire, LR, Berg, D., Bloom, F., du Lac, S., Gosh, A. and Spitzer, N. Academic Press, Elsevier Science.

MOLECULAR NEUROPHARMACOLOGY (2nd edition) 2009. EJ Nestler, SE. Hyman, RC. Malenka. McGraw-Hill Medical.

PRINCIPIOS DE NEUROCIENCIA (2001) (4ª edició). E.R. Kandel, J.H. Schwartz & T.M. Jessell. McGraw-Hill Interamericana

CELLULAR AND MOLECULAR NEUROPHYSIOLOGY (2015) (4a Edició). C. Hammond. Academic Press

<https://www.sciencedirect.com/book/9780123970329/cellular-and-molecular-neurophysiology>

ALTRES RECURSOS ELECTRONICS: Videos reals i animats

JoVe

<https://www.jove.com>

<https://www.jove.com/education/5/neuroscience>

<https://www.jove.com/research/journal/neuroscience>

Programari

Excel, Word, Microsoft Teams

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PLAB) Pràctiques de laboratori	341	Català	primer quadrimestre	tarda
(PLAB) Pràctiques de laboratori	342	Català/Espanyol	primer quadrimestre	tarda
(SEM) Seminaris	341	Anglès	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	34	Català/Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt